

Nieuwsbrief - Historische Vereniging Wormerveer, jaargang 15, nummer 43 (december 2017)

Van de voorzitter, een bijdrage van Dick Zwart

Het jaar 2017, waarin onze vereniging al weer 15 jaar bestaat, zit er bijna op. Dit bescheiden jubileum hebben we gevierd met de zeer succesvolle tentoonstelling 'De rijke historie van Wormerveer-Zuid' en de hierop aansluitende uitgaven van de boekwerkjes deel 4A en 4B uit de serie 'Groeten uit Wormerveer'. Zoekt u nog een leuk kerstcadeau? De boekjes zijn te koop in ons clubhuis voor € 15 per stuk. Een mooi cadeau ontvingen we van de Gemeente Zaanstad, die de Oude Begraafplaats aan de Marktstraat als gemeentelijk monument aanwees. Vrijwel vanaf de oprichting van de HVW hebben verschillende HVW-besturen zich daarvoor sterk gemaakt. De verrichte werkzaamheden door de werkgroep Oude Begraafplaats hebben hier eveneens een aandeel in gehad. Het toewijzen van de monumentenstatus valt vrijwel samen met het 150-jarig bestaan van de begraafplaats in 2018. De HVW zal hieraan uiteraard aandacht schenken. Een historische vereniging moet zich niet alleen met het verleden bezighouden, maar moet ook vooruit kijken. Daarom vond in oktober jl. een bijzondere bestuursvergadering plaats, met als discussiestuk 'Zal de historie de toekomst overleven'? De uit deze op de toekomst gerichte vergadering voortgekomen standpunten gaat het bestuur nader uitwerken. Tijdens onze Jaarvergadering op 20 maart 2018 kan ik u hier meer over vertellen. Noteert u deze datum alvast in uw agenda.

Tot slot wens ik u prettige Kerstdagen, een gezellige Oudejaarsavond en een mooi 2018.

Van de penningmeester, een bijdrage van Roel Larooij

Sinds de vorige Nieuwsbrief van september jl. is het volgende financiële nieuws te melden. Het jaar loopt bijna ten einde zodat op moment van

schrijven (21 november) een goed beeld bestaat van de jaarrekening. Ik heb in de vorige Nieuwsbrief gemeld dat we een tweetal giften van leden hadden ontvangen voor een bedrag van € 3100,-. Echter begin september mochten we een gift ontvangen van het Gerrit Blaauwfonds van € 1000,- waarvoor onze hartelijk dank. Het ziet er naar uit dat de HVW het jaar afsluit met een "winst" van ruim € 8000,-. Dit bedrag vergt enige toelichting. We kunnen feitelijk niet spreken van echte winst omdat een aantal uitgaven anders is verlopen en er aan de inkomstenkant nog enige meevallers waren.

De uitgaven:

Een Schenkingenlijst minder, de Wormerveer Weleer 35 (tentoonstellings-special) is betaald uit het tentoonstellings-budget, de Wormerveer Weleer 37 komt in januari 2018 uit en minder porti-kosten zorgen samen voor € 4.136 minder uitgaven.

De inkomsten:

Dankzij goede verkopen op de voordeelmarkt in voor- en najaar en tijdens de braderie in juni, extra giften van € 2.100,- en een nabetaaling van de Gemeente Zaanstad voor sleutelgeld van de Oude Begraafplaats zijn meer inkomsten binnengekomen tot een bedrag van € 4.128 dan in 2016. Contributie: - helaas ontvingen we € 1.081,- minder dan in 2016. Met een banksaldo van rond € 38.000 op 31 december 2017 kan de HVW bogen op een gezonde financiële positie. Blijft vermeld dat bij normale uitgaven (€ 18.500) en inkomsten (€ 17.000) een tekort ontstaat van € 1.500) per jaar. Dus een goede buffer is noodzakelijk.

Bijgevoegd bij deze Nieuwsbrief de zgn. contributiebrief waarin u verzocht wordt uw contributie voor 2018 à € 18,50 zo spoedig mogelijk te voldoen. Wanneer u nu de contributie voldoet voorkomt u dat later in 2018 een herinnering nodig is - dit scheelt veel werk en extra kosten. Alvast bedankt voor uw steun en ik wens u prettige feestdagen toe en financieel een goed nieuw jaar.

Van de secretaris, een bijdrage van Aly Heijltjes-Gorter

15 september tot en met 27 oktober 2017 tentoonstelling aquarellen Willem van Leyden

De expositie met werken van Willem van Leyden, die de HVW in samenwerking met het gemeentearchief organiseerde in de publiekshal van het stadhuis in Zaanadam kreeg veel aandacht van bezoekers aan het stadhuis. Een mooie reclame voor de HVW. De formele opening geschiedde door wethouder Rita Visscher-Noordzij. Ons lid Jaap Klomp was

wethouder Rita Visscher - Noordzij opent de tentoonstelling

uitgenodigd een en ander te vertellen over de maker van deze aquarellen. Jaap wist de aanwezige nazaten regelmatig te verrassen met nieuwe informatie over hun familielid.

Jaap Klomp vertelt enthousiast over schilder Willem van Leyden

8 en 22 oktober historische wandelingen door Wormerveer

De op 8 oktober jl. geplande wandeling ging door het slechte weer niet

door. Gelukkig waren de weergoden ons op 22 oktober gunstiger gezind en vertrok onze gids Dick Zwart rond 10.30 uur vanuit het Veerhuis onder het 'genot' van af en toe een regenbuitje met een groep enthousiaste wandelaars door Wormerveer-Noord. Als extraatje kon men in De Knapzak aan het Noordeinde 18 een kijkje nemen. Piet Eikel, eigenaar van deze zaak, had spontaan aangeboden zijn winkel ter gelegenheid van de wandeling open te stellen. De tijdens een verbouwing tevoorschijn gekomen schildering in genoemd pand van de molen Het Leven oogstte veel bewondering. Wist u trouwens, dat hier tot 1824 het gemeentehuis van Wormerveer was gevestigd? Het werd een interessante tocht door het verleden. Bedankt Dick voor je inzet

Molen Het Leven - schildering in De Knapzak

13 september en 8 november 'Het praatje gaat weer' met Diet List-Hilderling

Het waaide behoorlijk op 13 september, maar dat weerhield de harde kern van deelnemers aan 'Het praatje gaat weer' er niet van in ons clubhuis langs te komen. Er was sprake van een ware STORMloop. Diet kon bovendien een aantal nieuwkomers begroeten. Ook op 8 november werd 'Het praatje gaat weer' goed bezocht. Onderstaand kerstverhaal van Diet past uitstekend in deze Nieuwsbrief.

KERSTVERHAAL 1944

Natuurlijk wist ik dat het oorlog was. In 1944 was ik acht geworden en dan weet je een beetje wat je ouders bezorgd maakt. Ik was een nieuwsgierig kind en wilde buiten spelen en al dat gedoe op het schoolplein van dichtbij bekijken. Niet naar het schoolplein, zei Mam, daar zijn de Duitsers. Maar Mam, ze zingen zo mooi. Ze zijn nu kerstliedjes aan het zingen en dat doen ze zo prachtig wel tweestemmig, en dan poetsen ze hun spullen, zoals geweren en zo. Nee, je gaat niet, kerstliedjes zijn overal hetzelfde, geloof mij maar, zei Mam en daarom heb ik zo bedacht dat je naar de zondagsschool kan gaan. Dat is leuk, hoor je mooie verhalen en ze hebben een mooi kerstfeest, want we weten niet of Pap en

ik dat voor elkaar kunnen krijgen om dat te vieren. Nou waren wij helemaal niet kerks, dus vond ik het vreemd, maar ook wel leuk. Ik was gek op verhalen vertellen en de kerk heeft voor mij iets geheimzinnigs. Het was oorlog, mijn moeder ging nooit op visite in de avond, want dat mocht niemand, Spertijd heette dat en Pap verdween, ik wist toen niet waar naar toe, maar hij was weg en mam was alleen met ons en met Duitsers op het Pad.

Ze kon net doen of het gewoon was, maar dat ze zenuwachtig was, kon ik goed zien, want dan kreeg ze hele rode koontjes. Ik wist van Stalingrad en Normandië, maar het fijne begreep ik niet. Zo kwam het dat het verschrikkelijk koud was, de sloten waren allemaal bevroren en wij, mijn zusje en ik kregen Pa zijn jas over onze dekens. Dat was lekker warm, tot er een tijdje kwam van stuif-sneeuw, toen lag de sneeuw op ons bed. Dit is heel goed, zei Pa, want nu zijn de pannen op het dak goed dicht gesneeuwd dan vriest het vast. Het oude huis had geen enkele bescherming, dan de dakplanken en daarop de rode pannen. Pa had gelijk, daarna werd het gewoon wat warmer op de zolder. Het drama begon om een uur of elf, een geroep en laarzengekletter en een schot in de lucht. Het was op het Zevenhuizen, een groepje arbeiderswoningen, waar oudere alleenstaanden woonden en werkmensen. Er kwam een auto en daar werd een vrouw in gegooid en Mam die stiekem had gekeken was helemaal in de war, want het was de zuster van Pa. Oh, wat een toestand want haar twee kinderen lagen nu alleen in huis en die gilden en schreeuwden van angst. Toen kwam Pa uit het niets tevoorschijn en vroeg aan de wachtlopende Duitse soldaten of hij de twee kinderen uit huis mocht halen. Het mocht en door Pa gewikkeld in dekens van hun bed, kwamen de twee bij ons binnen. Helemaal overstuur en wij ook natuurlijk. Wij wisten niet dat ze was opgepakt voor het clandestien slachten van een schaap op de keukentafel. Wat natuurlijk een idioot idee was; met die dunne wanden kon je alles horen en de buurtjes, een oude vrouw en gehandicapte dochter, waren ook helemaal uit hun doen. Ze werd veroordeeld tot een half jaar gevangenis en dat was de beruchte gevangenis in Scheveningen. De kinderen werden over de familie verdeeld en iedereen was het er over eens dat het heel dom was geweest. Maar als alleenstaande vrouw met een man in Duitsland had je niet veel keus. Zo

Diet List - Hilderling - Het praatje gaat weer

ging ik dus naar zondagsschool en leerde daar de verhalen uit de Bijbel en hoorde ook van Kaïn en Abel en nog meer moord en doodslag. Hoorde bij de tijd. Maar ook over liefde en elkaar vergeven en je wang toekeren, nou dat liet ik mij even uitlegen. Dat als iemand je een klap geeft, moet je het onmiddellijk vergeven en de andere kant van je gezicht toekeren. Niet te geloven, en ik kon dat niet geloven. Maar het kerstfeest naderde en het was heeeeel erg koud en het vroom dat het kraakte. De waterput was ook bevroren en we moesten water halen bij de kraan van de gemeente op het Zevenhuizen. Alle huizen hadden geen water meer, alles was stijf bevroren. We gingen met opoe naar de Hervormde Kerk, die was te pruimen, zei ze. Hoe ze dat bedoelde weet ik niet. Het was heerlijk warm in de kerk en er stond een prachtige kerstboom, in mijn herinnering wel drie meter. Alle mensen keken wat blijer en kregen allemaal een roze gezicht, dat stond leuk. Het koor zong, allemaal liederen die wij ook kenden en die de Duitse soldaten ook zongen. We zongen met verschillende liederen mee en een meneer ging het kerstverhaal vertellen en toen kwam er een handkar met pakjes binnen, alle kinderen in de kerk, riepen ahah, en klaptten in hun handen. Het duurde een hele tijd dat verdelen, en als je naam afgeroepen werd, klopte je hart twee keer zo snel. Ik kreeg een wollen muts en sjaal en een gebreide borstrok. En ik was er toch heel blij mee. Lekker warm, en toen we thuis kwamen opoe en ik, zat mijn moeder met de baby aan de borst. Ha, riep ze, die kunnen we uithalen en wat voor die kleine breien, die heeft het ook nodig. Nou, ik was niet van plan mijn nieuwe spullen weer af te geven en liep kwaad naar de keuken. In de keuken was het ijskoud, dus moest ik weer terug. Naar de kamer, daar was de kachel en die brandde op turf, en het pannetje water dat erop

stond, was nodig om de kleine te wassen. Op het hoogtepunt van mijn ellende kwam pa binnen. In zijn armen een echte dennenboom en in zijn zak zaten wat kaarsjes. We renden naar boven naar de doos met de slingers en ballen want die had mam natuurlijk nog en pa zei alleen maar; "wij vieren de terugkomst van het licht". Letterlijk en figuurlijk, want de vetkaarsjes stonken en het carbidlampje deed het natuurlijk zonder carbid niet, het was op. De boom had een piek en er waren zes kaarsjes die de boom verlichtten. Het was avond en pa was dus thuis gekomen over straat en zonder aangehouden te worden. En deze boom had hij op het schoolplein gevonden. Ze waren weg, allemaal, de soldaten, de hele school was leeg. Natuurlijk had hij even hier en daar gekeken en daar kwamen nog meer spullen uit zijn zakken, een zak met koekjes, een stuk kaas en uit de klas waar de keuken was gemaakt, een half pakje boter, en een paar aardappelen. Dit is geweldig en dat op kerstavond!!!!. We gaan smullen, reken daar maar op. Pa zei, zal ik nog even kijken dan neem ik een kaarsje mee, misschien is er nog meer. Maar dat wilde Mam niet hebben, we gaan het geluk niet tarten, zei ze, dit is al een groot cadeau en we moeten niet het onderste uit de kan willen hebben. Vrouw, zei Pa, ik blijf vanavond thuis bij jullie, heb ik zo een zin in, heb jullie zo gemist. Moet je de jongens niet waarschuwen? Nee, zei hij, die waren mee en die hebben ook het een en ander mee kunnen nemen. Die hebben het fruit mee genomen; er lagen nog wat appels maar die waren een beetje ver heen. De jongens zeiden neem jij het nou mee, jij hebt kinderen en jullie hebben er recht op. En je vrouw kan ons niet plagen met haar kam. Om dit te begrijpen, moet je weten dat bijna iedereen luizen had. Drie mannen in een hol van vaten geven elkaar warmte maar ook luizen. Mijn moeder had geëist van Pa, ze mochten bij hem onderduiken maar moesten eerst door mijn moeder gekamd worden. Boven een ijzeren bord en de luizen vielen er in en dan werden ze geknakt. Dat was een lekker baantje luizen knakken. Lekker knapperig, zo leuk. We draaiden die avond een plaat van de tenor Jossi Bjorling, zo'n mooie stem, we werden er heel stil van en gingen daarna lekker naar bed, eigenlijk heel tevreden en gelukkig, want er hing verandering in de lucht en opoe had gezegd, het is bijna gedaan.

28 oktober leden-contactmiddag in De Kosterij (ook niet-leden waren van harte welkom)

Jan Klomp gaf een boeiende lezing (zie foto beneden) over het in Wormerveer als 'Het Doktershuis'

bekend staande markante pand aan de Marktstraat 91. Aan de hand van foto's liet Jan, die samen met zijn vrouw Carolien Klomp-de Jong eigenaar is van dit pand, de veranderingen/verbeteringen zien, die in de loop der jaren aan het huis zijn aangebracht. Na de pauze konden de aanwezigen het afscheidsreceptieboek van dokter P.J. Korteweg, de eerste arts/bewoner van het Doktershuis, bekijken. Dit bijzondere mooi uitgevoerde boek oogstte qua uiterlijk al veel bewondering, maar de inhoud met allerlei onbekende foto's spande de kroon. Het gemeentearchief Zaanstad stelde dit bijzondere boek ter beschikking.

31 oktober Zaanse geschiedenisquiz in het kader van de maand van de geschiedenis

Op 31 oktober jl. vond voor de tweede keer de Grote Zaanse Geschiedenisquiz plaats. In de kleine zaal van het Zaantheater streden 85 personen, verdeeld over 18 teams, om de eer. Het team De Gladoren van de Historische Vereniging Wormerveer, bestaande uit onze leden Jan Betlem, Loes van Horssen, Piet Jongert, Corrie Zwart en Dick Zwart, behaalde met 25 punten de vijfde plaats. Een mooie prestatie! De organisatie van dit Zaanse gebeuren lag bij de Vereniging Zaanse Erfgoed en het gemeentearchief Zaanstad. Merel Kan nam net als vorig jaar de pre-

Dick Zwart - Netje op, netje af

sentatie voor haar rekening, terwijl Frans Hoving, gemeentearchivaris, als juryvoorzitter optrad. Op de foto van Loes van Horssen een hilarisch moment tijdens het onderdeel netje op, netje af.

3 november 2017 Lichtjesavond

Al vroeg in de ochtend van 3 november kwam de harde kern vrijwilligers bij elkaar om de 2.000 waxinelichtjes in de daarvoor bestemde potjes te plaatsen en over de begraafplaats te verspreiden. 's Middags om vijf uur was men weer present om de lichtjes aan te steken. Dit verliep echter niet geheel vlekkeloos. Veel lichtjes waren in de tussentijd namelijk uit de potjes verwijderd en lagen her en der op de grond. Ook waren diverse potjes gebroken. In eerste instantie werd gedacht aan een misplaatste grap, maar al snel werd duidelijk dat de eksters, die op de begraafplaats verblijven, de boosdoeners waren. Ze zijn immers gek op glimmende voorwerpen! Het was als vanouds een zeer geslaagde avond, waarbij de leerlingen van de Openbare Basisschool De Pionier de hoofdrol speelden met het voorlezen van hun gedichten over de begraafplaats. Er zaten weer mooie exemplaren bij. De muzikale omlijsting kwam van het gelegenheidskoor onder leiding van Marjoke Keek. Met dank aan alle vrijwilligers die deze lichtjesavond weer mogelijk hebben gemaakt. Enige dagen later ontvingen wij van Pieter Harbering een e-mail, met daarbij een link van een door hem gemaakte fotoserie over deze lichtjesavond. Hartelijk bedankt Pieter

2000 lichtjes verlichten de Oude Begraafplaats tijdens de Lichtjesavond

voor deze mooie impressie.
<https://www.youtube.com/watch?v=sOslxYrNGHk&feature=share>

17, 18 en 19 november historische voordeelmarkt

Het was een gezellige drukte in ons clubhuis tijdens de historische voordeelmarkt met veel kijkers en veel kopers. De opbrengst bedroeg € 631. Een mooi resultaat!

En verder

Loflied op Wormerveer

In de vorige Nieuwsbrief stond de tekst van het loflied op Wormerveer te licht afgedrukt.

Hierbij nogmaals de tekst.

Waar de golfjes kabbelen op de mooie Zaan, door de bocht steeds weer de grote schepen gaan

Wormerveer gelegen aan de waterzij, waarlangs auto's snellen in een bonte rij heerlijk daar te komen, plaats waar ik van hou, oh mijn Wormerveer ik blijf je altijd trouw
Waar de schepen liggen aan de lange kaai en de winkels lonken pronken o zo fraai, Waar in kleine straatjes de 'toid' heeft stil gestaan, waar de mensen praten in hun eigen taal

Benne allegaar groos op hun aige heus, op hun eigen padje voelen zij zich theus
Waar de lijster laat zijn laatste zangen zingt, alle uren van de dag de kerkklok klinkt
Wormerveer verscholen tussen sloot en riet, dat aan ied're vreemd'ling een mooi schouwspel biedt

Zie de oude toren der cacao-fabriek, die je al van verre boven huizen ziet
Waar des winters alles hult in sneeuw en ijs, Sluispad-sloot is dan een sprookjesparadijs waar langs gladde banen heel het dorpie zwiert, en een koek en zopie het oude padje siert,

Bij zo'n winters schouwspel mooier nog dan mooi, blijf ik een echte Gladoor, dat vergeet ik nooit!

Schoonmaak clubhuis

Op onze oproep in een vorige Nieuwsbrief voor hulp bij het schoonmaken van het clubhuis heeft Jeanet Verhoef-Kuijper zich spontaan aangemeld. Uiteraard is het bestuur blij met haar aanbod.. Jeanet hanteert wekelijks stofdoek en stofzuiger.

Restauratie Laangraf

Cees Woud is druk bezig met de restauratie van het Laangraf, waaronder het weer rechtzetten van het hoofdornament. Daarbij moest de gesluisde vaas worden verwijderd. De twee zijornamenten waren, zoals toentertijd gebruikelijk, met metalen pennen aan het onderste deel van het hoofdornament vastgezet. Het

middelste ornament - de vaas met rouwdoek - bleek met een houten pen vastgezet. De houten pen, al bijna honderdvijftig jaar oud, zag er vrijwel klokgaaf uit! Totaal niet verrot, slechts enigszins ingedroogd. Verder was er gebruikgemaakt van cement. Twee meesterschilders, Ger Bakker en Nico Tromp, hebben in oktober jl. onder tropische temperaturen het houtwerk rondom het graf van een tweede laag verf voorzien. Het ziet er gelikt uit, klasse!

Werkgroep bedreigde panden

oude brandweerkazerne Wormerveer
De oude uit 1931 stammende brandweerkazerne is voorlopig op de gemeentelijke monumentenlijst gezet. Een voorlopige aanwijzing als monument betekent, dat het gebouw nu de bescherming van een monument heeft, maar dat onderzoek moet uitwijzen of de status terecht is. Ik houd u op de hoogte van verdere ontwikkelingen.

Nieuwe leden:

S. J. Kaper - H. Breeuwer - F. M. Kaagman - N. Bruijn - C. M. Prins

ANBI, schenkingen en legaten

De Historische Vereniging Wormerveer is een culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dat betekent dat het fiscaal aantrekkelijk kan zijn om de vereniging eenmalig of periodiek te schenken. Er gelden wel enkele regels. Er mag geen tegenprestatie tegenover de gift staan. Zo kan de contributie voor de vereniging niet worden afgetrokken. En met bankafschriften of kwitanties moet bij de belastingdienst kunnen worden aangetoond dat er daadwerkelijk een gift of giften zijn gedaan. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de belastingdienst.

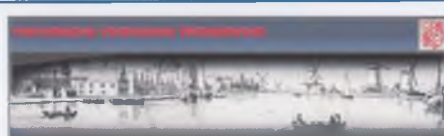
Geen Wormerveer Weleer 37

Door een aantal onvoorziene omstandigheden is de redactie van de Wormerveer Weleer er niet in geslaagd om nr. 37 nog voor de kerst uit te brengen. Het blad zal in januari verschijnen. De redactie betreurt het dat u met de kerstdagen verstoken blijft van ons onvolprezen blad.

En tenslotte:

Hebt u uw e-mailadres al doorgegeven aan het secretariaat: secretaris@hvwormerveer.nl?
En wat vindt u van onze facebookpagina?
Eventuele berichten of foto's voor onze facebookpagina kunt u sturen naar secretaris@hvwormerveer.nl

De HVW is bereikbaar via de Steijnstraat naast nr. 2 - (zie foto)

Colofon

De HVW Nieuwsbrief verschijnt drie keer per jaar (maart/april, juli/augustus en december) voor leden en begunstigers van de Historische Vereniging Wormerveer.

Redactie

Carole Post van der Linde, Atie Bouwmans, Aly Heijltjes - Gorter
Redactieadres: Doktersland 28, 1541 NK Koog aan de Zaan
e-mail: alyheijltjes@hotmail.com

Opmaak

Roel Larooij
Printwerk
HuigHaverlag Printing, Wormerveer

Distributie

contactpersoon: Dik Kuijper,
tel. 075 - 6285227

Verenigingssecretariaat

p/a Zaanweg 124, 1521 DS Wormerveer,
tel. 075 - 6351964,
e-mail: secretaris@hvwormerveer.nl

Website

www.hvwormerveer.nl

Bestuur

voorzitter	Dick Zwart
secretaris	Aly Heijltjes-Gorter
penningmeester	Roel Larooij
algemeen	Jan Betlem
algemeen	Ger Bakker
algemeen	Nico Tromp
algemeen	vacant

Werkgroepcoördinatie

e-mail: voorzitter@hvwormerveer.nl

Kantoor/Archief

p/a Zaanweg 124 achter - 1521 DS Wormerveer
Ingang aan de Steijnstraat - naast nr. 2
Open op dinsdag- en vrijdagmiddag van 13.30 - 16.00 uur

Contributie 2018

€ 18,50 (of € 26,- voor een gezinslidmaatschap) per jaar.
Bedrijfslidmaatschap € 50,- per jaar.
Rabobank Zaanstreek:
NL88 RABO 0394910885
KVK Amsterdam 34180336

